

(Devanī 9a. 7. 5a 5 d)

FİKİR MEYDANI

Halk düşmanlarının suç işleme özgürlüğü

Av. Hüseyin Gökçearsan

Memurlar Derneği (MEM-DER) Hukuk Müşaviri

Ülkemizde halk düşmanlarının öteden beri sınırsız suç işleme özgürlüğü var. 1. Şubelerde, karakollarda; halka, halktan yana olanlara kan kusturulurken, mülki amirler, kamu adına hareket edenler, mürekkep yalamışlar hepsi bu rezilliğe yıllar yılı yüzlerini çevirdiler.

1962 yılında Van ilinin Gürpınar ilçesinde idim. Bir başçavuş rüşvete "alo" derdi. "Alo"yu görmeyen karakol zülmünü görürdü. Sonra da halktan zulme toplanan paralarla kazanın ileri gelen memurlarına ziyafetler verildi. Orada gördüğüm zulm halkımızın büyük kesimine hala uygulanmakta, aradan geçen yıllara rağmen zulm azalmadı, halkta ki uyanışa paralel olarak artmaya devam etti. Halka zulmedenlere ceza vermek şurada dursun, acımasızlığıyla ün yapan işkence uzmanları taltif edildiler, yükseldiler. Hatta ne üzüldür ki parlamentoya bile girebildiler. Ülkemizde her suçun az çok cezası var. Ama halka zulm yapmak, halk düşmanlığı cezasızdır.

Anayasamız var, yasalarımız var, Türkiye'nin imzasını taşıyan uluslararası antlaşmalarımız var, hepsinde de işkence ve zulüm yasaklanmış, insanlık suçu sayılmış. Bu hukuk kurallarını okuyup anlayacak hukukçularımız da var. Ama işkence suçu aralıksız sürer gider, işkencecilerin kollarına bile dokunulmaz. Mecbur kaldığı için hırsızlık yapan veya herhangi bir sebeple sanık durumuna düşen dalsız kolsuz insanlara yasaları en acımasızca tatbik eden, yasa maddelerini ağır laştırmada hüner üstüne hüner gösteren, yasalara uygun kurulmuş derneklerden, "tutuklu çeşitli" gizli örgütler yaratan savcılarımız nedense işkence ve zulüm suçlarını bir türlü göremezler.

12 Mart, öncesini bırakıl bir yana, 12 Mart'tan sonra binlerce insana işkence uygulandı. Pek çok insan sakat kaldı, bir çoğu işkenceyle öldü. Pek mahkumiyet almış kaç tane işkenceci gösterilebilir? Divarbakır'da

işkenceyle İsmail Gökhan Edge'yi öldüren polisler, bir müddet kaçtılar. Basının yazdığına göre şimdi göreve devam ediyorlarmış. Mehmet Çetin'in katili bir başka yerde görevine devam ediyormuş. Bu konuda sayısız örnek gösterilebilir.

Kimileri bu işkenceleri şöyle savunuyor: Polisi sık sık mahkeme karşısına çıkarırsak, görev şevki kırılır. Kimdir polis? Mevcut hukuk düzenine göre polis halkın can güvenliğini, emniyetini sağlayan, yasaların sınırları içinde hareket eden kişidir. Halka zulmeden insanlık suçu işkence ve zulüm uygulayan kişi polis üniforması giye de polis değildir. O sadece halk düşmanı suçludur. Onu korumak, halka yeni zulümler uygulamasını sağlar.

Savcılarımız işkence feryatlarına hep kulaqlarını kapattılar. Kendiliğinden hareket ederek işkence suçlarını suçüstü yakalamanın ötesinde, kimi savcılar işkence ihbarlarını bile kabul etmediler. Kimileri işkence suçluları hakkında gönülsüz dava açtı, kimileri daha cüretkar davranarak, eldeki delillere rağmen dava bile açmaya gerek görmediler.

Yenimahalle Cumhuriyet Savcılığının 3.11.1977 gün ve 1977/4247 hazırlık numarası, 9.11.1977 gün ve 1977/4314 hazırlık numarası, 25.10.1977 gün ve 1977/4447 hazırlık numarası takipsizlik kararlarında, işkence görüldüğünün raporla belgelenmesine rağmen kamu davası açılmayarak, işkenceciler hakkında takipsizlik kararları verilmiştir.

Bu kararların gerekçeleri birbirinin aynı. Birisinin gerekçesine bakalım. 9.11.1977 gün ve 1977/4314 hazırlık numaralı takipsizlik kararında şöyle denilmektedir:

"Müşteki şikayet dilekçesinde ve alınan ifadesinde olaya şahit göstermemiş olup, bu durumda müştekinin iddiası ve ibraz ettiği rapor haricinde sanıkların kendisini dövdüklerine dair başkaca delil elde edilemediğinden.."

Peki gözaltında bulunan bu kişiye işkence yapan kim? Kendi kendisine işkence yaptı diyebilir miyiz? Gözaltında iken ve gözaltının hemen bitiminden tespit edilen rapor, delil olarak yeterli değil midir? Elbette yeterlidir. Savcılar bir de şahit istemekteler. İşkencehanede şahit bulunması olağan dışıdır. Sıradan bir polis, hatta savcı bile işkencehaneye giremez. Öyleyse bir de şahit gösterilmesini istemek açıkça meseleyi geçiştirmektedir.

İşkenceye uğrayan kişi işkenceciyi tanıması mesele yok. Tanınan işkenceci hakkında kamu davası açmak, mahkumiyet kararı vermek gerekir. İlk defa işkenceciyle işkencehanede karşılaşan, önceden aralarında husumet bulunmayan işkence mağdurunun beyanlarının gayri samimi kabul edilmesi, işkenceciye iftira ettirginin ileri sürülmesi mümkün değildir.

Pek çok adli olayda mağdurun beyanının dışında delil elde edilemediği, tanık da gösterilemediği halde mağdurun beyanı samimi kabul edilerek, sanık mahkum edil-

mektedir.

Mağdurun beyanından başka delil bulunamayan pek çok adam öldürme olaylarında, gasp olaylarında, yaralama olaylarında hep mağdurun beyanıyla mahkumiyet kararları verilmektedir. İşkence gördüğü raporla belgelenmesine göre, kamu davası açmak, mahkumiyet kararı vermek gerektir.

İşkence mağdurunun işkenceciyi tanıması halinde, işkence yapılan yerdeki görevlilerin tümünün yakasından tutmak gerekir. İşkencenin yapıldığı yerde bulunan görevlilerin tümü böyle bir suçun işlenmesine iştirak etmişlerdir. Birçok insan karıştığı kavgaya olaylarında adam ölmesi ve ölenin kimin tarafından öldürüldüğünün belli olmaması halinde, kavgaya karışanların tümü hakkında faili meçhul adam öldürme suçu sebebiyle ceza verilmektedir. Öyleyse işkence yapılan yerde işkenceci kimin yaptığı belli değilse tüm görevliler sorumlu olurlar. İşkence mağdurunun işkenceciyi tanınamaması halinde, olayı kapatmak hukuka aykırıdır. Hukuk devletinde cezasız suç olamaz.

Yukarıda açıkladığımız takipsizlik kararları ve benzerlerini verenler, halka zulmedenler karşısında ürkek tutum alan savcılar, işkence ve zulmün bu derece yaygınlaşmasının sorumlusudurlar.

Şimdi halka zulmün örgütlü bir diğer kaynağı Kontrgerillanın ipliği pazara çıktı. Yine eski suskunluk sürmekte. Savcılarımızın tümünün halka yapılan zulme gönülsüz razı olduğunu iddia etmek mümkün değildir. Ancak nedense bir çekingenlik, bir ürkeklik sarmış her yanı. Halbuki halk düşmanları ne kadar güçlü, ne kadar korkunc, ne kadar herşeye kadir görünürlerse görünsünler, biz onların yakasından tutmaya kararlı olduğumuz zaman, onlar kedi görmüş fare gibi kaçacak delik arayacaklardır.

Cezaevlerinde ciddiyetini koruyan sorunlar

Son zamanlarda cezaevlerine ilişkin olarak basında en çok, "cezaevlerinde ki insanlık dışı koşullar", "cezaevlerinin kötü koşulları", vb. gibi sözler yer aldı. Bu sözler, infaz yasasından önce söylendi, sonra söylendi. Cezaevlerinde peşpeşe çıkan olaylar, insanlarla ilgili olarak söylendi. Adalet Bakanlığının aldığı tedbirlerle ilişkin olarak söylendi. Son günlerde de Amerikalı bir esrar kaçağının anlatılmasına dayanarak çevrilen ve Avrupa'da gösterilmesi Türkiye'de büyük tepkilere yol açan "Geceyarısı Ekspresi" adlı filmle ilgili olarak söylendi.

Köşemizde cezaevlerindeki "kötü", "çağdaş", "insanlık dışı" koşulları sık sık anlatmaya çalıştık ki, bu koşulların düzeltilmesinden sorumlu olanlar yararlansın, herkes öğrensin de cezaevleri sorununa sahip çıksın.

Eskiden yazılıp çizildiği halde hala ciddiyetini koruyan sorunlara dikkatleri bir kez daha çekmek için, geçmiş günleri ait bazı bilgileri tazeleyeceğiz. 1976'nın Eylül ayında Ankara Kapalı Cezaevinde Erbabı Güneş adlı bir mahkum öldü. Erbabı Güneş, cezaevi doktorunun ilgisizliği ve ihmali sonucunda öldü. Ankara Kapalı Cezaevinde 457 mahkum tek tek imzalandıkları bir duyuruyu ilgili makamlara ve basına iletmesi için, Tutuklu ve Mahkumlarla Dayanışma Derneği'ne gönderdiler. Bildiri şöyleydi:

"Ankara Merkez Kapalı Cezaevinde Erbabı Güneş adlı bir tutuklu, karaciğer kifayetsizliğinden 10.9.1976 sabaha doğru hastaneye kaldırılmadan ölmüştür.

"Biz aşağıda imzaları bulunan mahkumlar, bu olayın normal tıbbi bir olay değil, aksine sorumsuzluğun ve ilgisizliğin ürünü olduğu inancındayız. Çünkü Erbabı Güneş uzun süredir beri karaciğer kifayetsizliğinden rahatsız idi ve ölümünden bir gece önce de rahatsızlanarak hapishane revirine kaldırılmıştır. Ertesi günü "doktor" Cahit Ünlioşy tarafından muayene edilen hastaya "sağlam" raporu verilmiş, "kaçar" gerekçesiyle

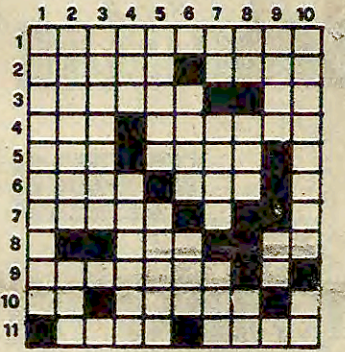
hastaneye sevk edilmemiştir. "Fakat ertesi günü (9'u 10'a bağlayan gece) tekrar rahatsızlanan Erbabı Güneş saat 3.00'de koğuştan alınmış, fakat kendisine herhangi bir müdahale yapılmadan hapishanenin revirinde ölmüştür.

"Bu ölüm, ilgisizliğin ve insanlık dışı davranışların bir sonucudur. Hapishanede, içinde yaşanan sağlık koşullarında, hergün bir kaç mahkumun ölmesi bir tesadüftür. Daha önceki şikayetlerimizin de gözönüne alınarak, konuyla ilgili derhal harekete geçilmesini ve gerekenin yapılmasını saygılarımızla arz ederiz."

Ne yazık ki Dr. Cahit Ünlioşy Ankara Merkez Kapalı Cezaevinin doktoru olmayı sürdürmektedir ve TUMAD-DER'in açıklamasından öğrendiğimize göre, geçenlerde bir mahkumun daha ölümüne neden olmuştur.

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1) Rusya'da Stalin'in ölümü ile devrimci iktidarı yıkan Kuvay-ı Milliye devrimcilerinin dünya halkları böyle adlandırmıyor. 2) Her bildiğini doğan sanan, bilgicilik taslayan; üzerine ev yapabilecek arazi parçası. 3) Tersi tarihte savasçılıklarıyla tanınan kadınlar; Tersi nota. 4) Birdenbire; İdi Amin'in başında bulunduğu bir Afrika ülkesi. 5) Tersi Kamboçya halkının milli kurtuluş savaşı ile yitkin Amerikan emperyalizminin uşağı; bir yöneticinin ilk adı; iki yüzütlük, sahtekarlık. 6) Yazıda uyulması gereken kuralları belirler; insan vücudunun en esnek organlarını oluşturan doku. 7) Güneydoğu Anadolu'da bir ilimiz. 8) Lezzet, zevk; Acı sesi. 9) Milli Kurtuluş Savaşımız sırasında İngiliz emperyalistleri lehine çalışan Düzcü, Bolu civarında ayaklanmalar çıkaran bir çeteci. 10) Tersi ksa zaman parçası; Tersi Kutay'ın bir ilçesi. 11) İhanet eden; Alman parası.

DÜNKÜ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Ege'nin öte kıyısındaki komşumuz, aramız bozulduğunda Rusya sevinir. 2) İktisat; 3) Tersi eski zamanda otel; Aydın'ın bir ilçesi. 4) Tersi bir erkek ismi; Artvin'in bir ilçesi. 5) Toprakla suyun karışması; Tabanın zıddı. 6) Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansının kısıtlımsı adı; Herhangi bir nesneyi yaklaşıp uzaklaştıran objektif. 7) Tersi terbiye, namus; Yürümeyi sağlayan organ; Tersi Osmanlı'da bey. 8) Lâretin kısıtlımsı; Tersi zannetmek fiilinin kısıtlımsı; Favo, yaldız. 9) Yakıcı, eritici bir sıvı; karmızı. 10) Lübnan'da savaş alanlarından biri; Beyaz.

İLAN

ARİFİYE EĞİTİM ENSTİTÜSÜ VE ÖĞRETMEN LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Cinsi	Miktar	Tahmin bedeli	Geçici Teminatı	İhale şekli
Ekmekek	100.000 Ad.	500.000	23.750	K.Zarf
Kemikli Sığireti	6.000 Kg.	558.000	26.070	Saat 11.00
Çeşitli kuru erzak	14 Kalem	561.000	41.515	"

1- 1978 Yılı ihtiyacımız olan maddeler yukarıda yazılı şekilde eksiltmeye kondu. 2- Toplu gösterilen maddeler teker teker ihale edilecektir. 3- Eksiltme 27 Eylül 1978 Tarihinde Arifiyede okul binasında yapılacaktır. 4- Kapalı zarflar eksiltme saatinden bir saat evvel yani saat onda komisyon verilecektir. 5- Posta gecikmeleri kabul edilmez. 6- Şartnameler mesai saatlerinde okulda görülebilir.

(Basın: 22892-938)

İLAN

DÜZCE LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Okulumuzun kışlık yakacak gereksinimi olan 109 ton Eleküstü Parça Linyit Kömürü, 2490 Sayılı Yasanın 31. maddesi gereğince Kapalı Zarf Eksiltme usulü ile satın alınacaktır. Muhammen bedeli 149875 TL. olup, İhale 25.9.1978 Pazartesi günü saat 15.00 de Düzce Lisesi Müdürlüğü odasında toplanacak komisyon tarafından yapılacaktır. Şartnamesi mesai saatlerinde Müdürlüğümüzde görülebilir. Eksiltmeye girecekler; ihale saatından bir saat öncesine kadar 8744 liralık geçici teminat mabuzunu ve 1978 yılı Ticaret Odası Belgesini ve hazırlayacakları Teklif mektubunu Komisyon Başkanlığına vermeleri duyurulur.

(Basın: 22941-940)

İLAN

REFAHİYE LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Satın alınacak malın: CİNSİ MİKTARI TAHHİMİ BEDELİ GEÇİCİ TEMİNATI Cizre Linyit Kömürü 50 TON (115.000.00) TL. (8625.00) TL.

Yukarıda cinsi, miktarı, tahmini bedeli ve geçici teminatı gösterilen Linyit Cizre Kömürü 2490 Sayılı Kanunun 31 nci maddesi uyarınca 25/9/1978 tarihine tesadüf eden Pazartesi günü saat 11.00 de Lise Müdürlüğünde toplanacak komisyon tarafından kapalı zarf usulü ile satın alınacaktır.

Bu işe ait şartname Refahiye Lisesinden mesai saati içinde görülebilir veya temin edilebilir. Teklif mektubunun ihale saatinden bir saat evveline kadar komisyon Başkanlığına tevdi şarttır.

Posta ve sair suretlerle vaki olacak gecikmeler kabul edilmez. Keyfiyet ilan olunur.

(Basın: 23116-942)

HALKIN SESİ

GAZETEMİZİN SAHİBİ 45 MİLYON HALKTIR

Erzincan Belediye ve İstasyon Mahalleleri

EVLERİ YIKILIYOR, HALK NEREYE GİTSİN?

Röportaj: Celal Aydemir

1939 Erzincan depreminde, 40 bin kişinin ölümünden sonra şehir ilk olarak şimdiki Beybağı ve İstasyon mahallelerinde temin etti. Ata ya, bu mahallenin kaderi 39 yıl sonra hüznü oldu.

Bir kaç yıl önce yetkililerin inceleme ve araştırmaları neticesi Beybağı ve İstasyon mahallelerine gerek sağlık yönünden, gerekse can güvenliği yönünden oturulamaz kararı veriliyor. Ve bir kaç yıl önce mahalle halkının bir bölümü yeni konutlar yapılarak şimdiki Kurtuluş mahallesine yerleştirilirdi. O yıllardan beri gine kadar geriye kalan yaklaşık 450 hane halkına hiçbir yerleşim merkezi gösterilmiyor. Güllü ana şöyle diyor: "Belediye Fen işlerinde

çalışan Kemal, geçen yıl Beybağına gelip alevi ve ileri olduğu bilinen vatandaşların evlerine yıkım kararı veriyor. Bir sabah Kemal ve arkasında polisler ansızın dozerlerle mahalleye girdiler. İlk olarak Güllü ananın evine dayadılar dozerleri. Güllü ananın kızı karışlarına dikiliyor, göğüs geriyor. Ama gücü yetmiyor kızın dozerlere, polislerin makineli tüfeklerine karşı, hamile olan kadını dövüyorlar. Bayıp yere uzanıyor.

Mahalle halkı kadın hastaneye götürüyor. Emniyet yetkilileri hastaneye telefon ederek, hastanın içeriye alınmasını söylüyorlar. Kadın tekrar kanlar içinde eve getiriliyor. Halkın sürekli baskısıyla, Güllü kadının

kızını ertesi günü hastaneye almak zorunda kalıyorlar. Savcı gelip hemen ifadesini alıyor. Hamile kadına yapılan aşagılık muamele örtbas ediliyor.

Güllü ananın kocası Yusuf dayı Erzincanda 35 yıllık arabacı. Bu yıl aç susuz kalınca atını da arabasını satmış. Güllü ana "Belediyeden 60 lira fakidlik maaşı alıyordum. MHP'li Belediye onu da kesti" diyor. "Yemin ederim, şu an çoğu geceler aç yalıyoruz. 35 yıldır bu mahallede oturuyoruz. Evimizi yıktılar, şimdi cami odasında yatıyoruz."

Geçen yıl polisler gelip evlerin kapılarına yıkım için kağıt yapıştırıyor ve bazılarını halka "Türkiye'de 45 milyon insan var, varın 5 milyon da olmasın" diyorlar. Halkın üzerine ateş ediyorlar. Mahalle halkı, evlerin bir bölümünü dozerle yıktılar, elektrikliğini, suyumuzu kestiler. Dirimince tamamını yıkmadılar bize "mahalleyi terkedin başımızın belası dediler."

Evlerin yıkımı başlanınca halk kendi arasında temsilci seçerek Başbakan ve diğer yetkililere gönderiyor. Temsilcilerin istediği: yıkımın durdurulması. Veya yeni konut verilmesi. Veya yeni evlerin yapılması için halka kredi sağlanması. Başbakanların halka verdiği cevaplar da yandaki teğraflarda.

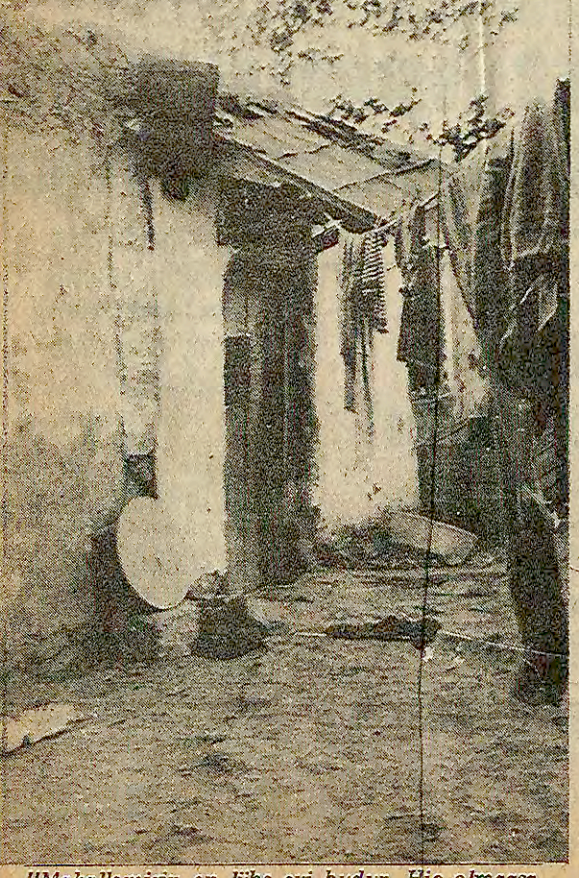
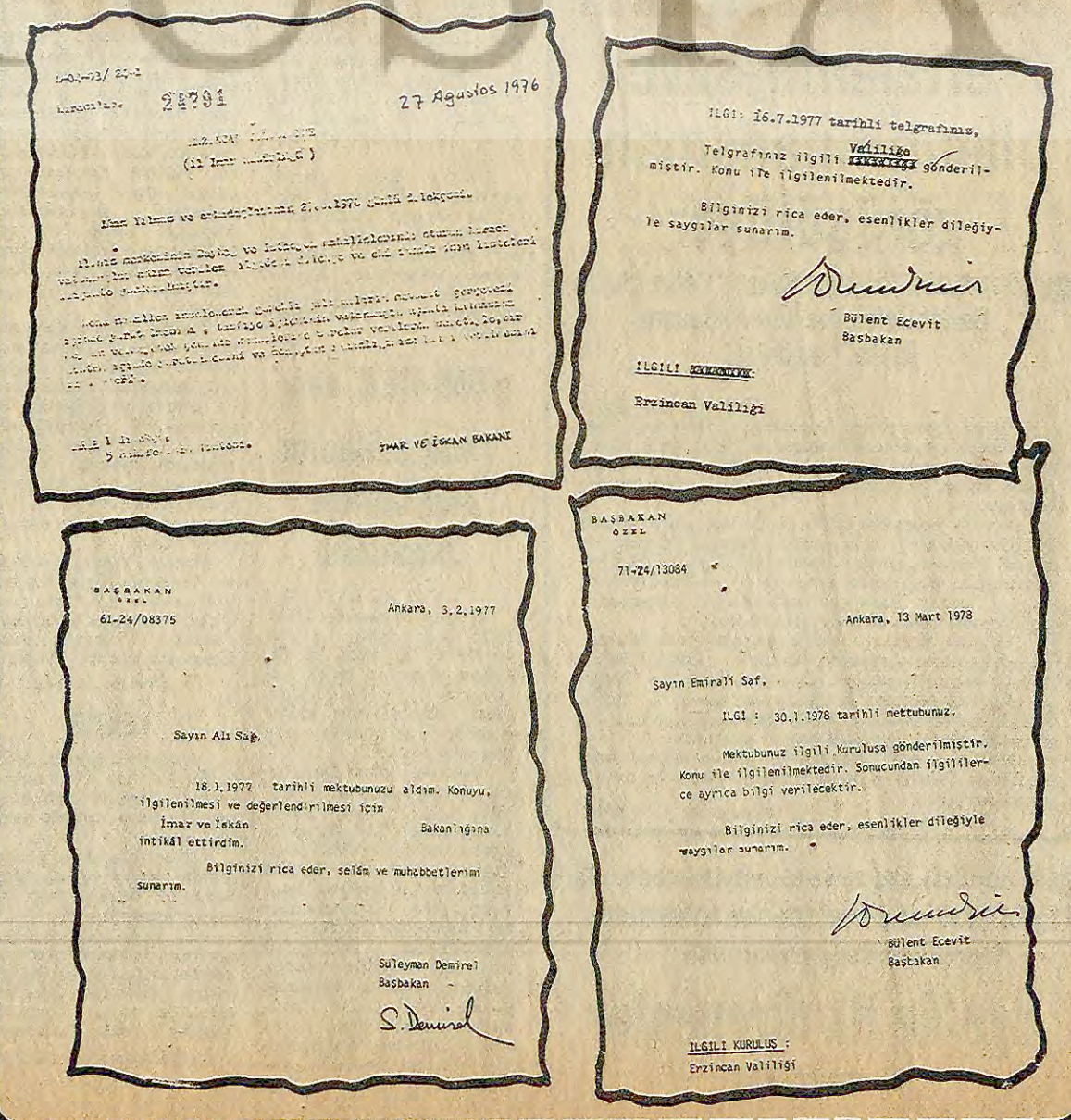
Zamanın Başbakanı Demirel: Ankara'ya giden temsilci İmam Yılmaz'a şöyle diyor. "Şize şehrin bir yerinde planlara uygun bahçeli evler yaptıracağım. Aradan aylar geçti. Demirel'in bahçeli evleri Ankara'da kaldı galiba.

(Devamı var)

"Türkiye'de 45 milyon insan var, varın 5 milyon da olmasın" diyorlar. Bize "Mahalleyi terkedin başımızın belası" diyorlar. Ev yıkılsa bu çocuklar, bu yaşlı-geç, kadın, mahalle halkı nerede barınacak?

"Havale edilmişiz bir kere Demirel' den Ecevit' e, o bakandan bu bakana havale edilmişiz"

"Mahallemizin en lüks evi budur. Hiç olmazsa dozer değmedi, duvarına."

iki ülke arasındaki ticaretin geliştirilmesinin de ele alındığı kaydedildi.

Yanan kömür
kızan demir
örse çekic
vuran bizi:

Maden-iş 1. Bölgede işçi attırma ve ihraçlar hızlanıyor

Revizyonist
saltanat
çatırdakça
tasfiyeciliğe
sarılıyorlar

● Revizyonistler Türk Telekomünikasyon'dan devrimci bir işçinin üyelikliğini askıya aldılar

● I. Bölge yöneticileri Pankurt' tan 15 işçinin adını işten attırmak üzere patrona verdiler

Maden-iş'e bağlı İstanbul Topkapı'da kurulu Türk Telekomünikasyon Endüstrisinde (TTE) çalışan İbrahim Fedakar adlı devrimci bir işçi, sendikadan ihraç edilmeye çalışılıyor. Devrimci fikirler savunduğu ve Türkiye-Ertürk kiliğine karşı mücadele ettiği için fabrikanın başmendisliği ve bir temsilci tarafından Genel Merkez'e şikâyet edilen İbrahim Fedakar'a geçtiğimiz günlerde Mehmet Ertürk ve Murat Tokmak imzalı bir yazı gönderilerek, üyeliğinin askıya alındığı ve Onur Kuruluna sevk edildiği bildirildi.

ONUR KURULU MU,
SİYASETİM
SAVCISI MI?

Bavram öncesi İbra-

him Fedakar'ın ifadesini almayla gelen Maden-iş Onur Kurulu, sıkıyönetim savcısına yarışır bir sorgulama yürüttü. Sendika yöneticileri İbrahim Fedakar'ı Onur Kuruluna sevk ederken "sendikadan ihraç edilmeye çalışılan" ve "Türkiye-Ertürk kiliğine karşı mücadele ettiği için fabrikanın başmendisliği ve bir temsilci tarafından Genel Merkez'e şikâyet edilen İbrahim Fedakar'a geçtiğimiz günlerde Mehmet Ertürk ve Murat Tokmak imzalı bir yazı gönderilerek, üyeliğinin askıya alındığı ve Onur Kuruluna sevk edildiği bildirildi."

TİKP'ye ait bir bildir-

rinin fabrikada bulunduğu, kimin soktuğunu bilmediğini söyledi. İbrahim Fedakar'ın bölücülük iddialarını çürütmek için verdiği örnekleri, gerçek bölücülerin kimler olduğu konusundaki açıklamalarını bile dinlemek lüzumunu hissetmeyip, "Yani suçlamayı kabul etmiyor-sun öyle mi" deyip kestirip attılar. Onur Kurulu'nun bu göstermelik ifade alından sonra Maden-iş yöneticilerinin önümüzdeki günlerde ihraç kararını kesinleştirmesi bekleniyor.

MART AYINDAN BERİ
UGRAŞIYORLAR

Maden-iş 1. Bölgenin revizyonist yöneticileri İbrahim Fedakar'ı sendikadan ihraç etmek için geçtiğimiz Mart ayından

beri uğraşıyorlardı. Aydınlık gazetesinin çıktığı günlerde gazetenin fabrika önünde satışını engellemek isteyen 1. Bölge organizatörlerinden Avni adı bir revizyonist, İbrahim Fedakar'a, "Seni işçiler atacak" demiş, Fedakar'ın "İşçiler beni atamaz" demesi üzerine de "Onlar atmazsa biz atarız, sende gider, Aydınlık'a Maden-iş yöneticileri patrona isim verip işçi attırdı" diye yazarsın demişti. Özellikle 1978 1 Mayısından sonra başlıklar yoğunlaştı. İbrahim Fedakar'ın sahte TİKP'nin kontrolünde bir işçi bayramına karşı çıkması ve bir grup işçi adına Baş-türk'e telgraf çekmesi üzerine, başmendisliği Remzi Köksal, "Gel sendikadan istifa et" dedi. Daha sonra ise, işçilere yemek hane de İbrahim Fedakar'ın sendikadan ihraçını isteyenleri tesbit için oylama yaptırmaya kalkıştı. Oylamada bir somuç alamayınca da, genel merkez bir rapor göndererek Onur Kuruluna sevk edilmesini istedi.

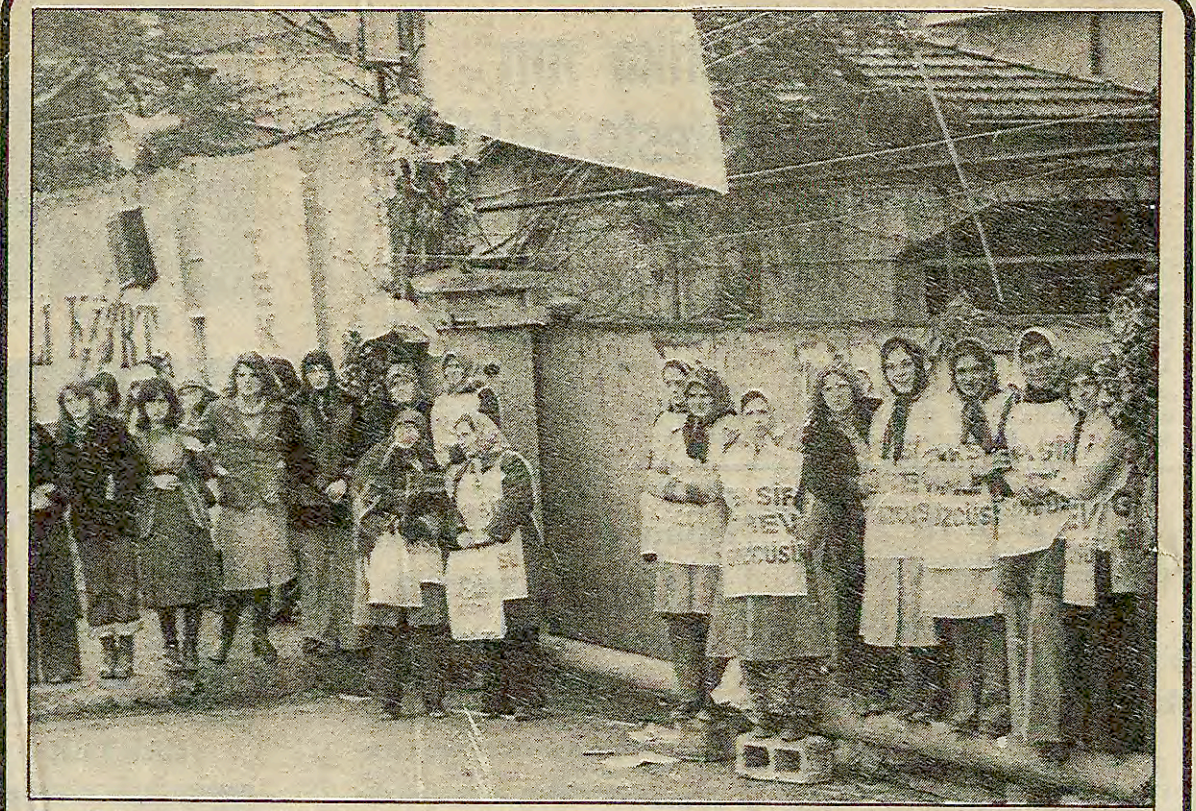
PANKURT'TA
PATRONA VERİLEN
ONBEŞ KİŞİLİK LİSTE

Öte yandan Maden-iş 1. Bölge yöneticileri, bölgedeki diğer fabrikalardan da kendilerine muhalefet eden işçilerin listesi'nin patrona bildirerek işten attırıyorlar.

Demirkapı'da kurulu Kurtkaya Holding'e bağlı Pankurt Elba Fabrikasında 1. Bölge yöneticileri patronla işbirliği yaparak Maden-iş'e muhalif işçileri işten attırıyor. Bilindiği gibi Pankurt Elba'da Maden-iş 1. Bölge yöneticilerine karşı işçilerin muhalefeti gelişmektedir.

Bir süre önce işine son verilen Menderes Furat, "Maden-iş yöneticileri patronla işbirliği yapıyor. Muhalefet eden işçilerin listesini patrona bildiriyor ve işten attırıyor" dedi.

Maden-iş-patron işbirliği sonucu, son olarak Seyit isiminde devrimci bir işçi işten atıldı. Maden-iş yöneticilerinin kendilerine muhalefet eden 15 işçinin listesini patrona verdiğini ve önümüzdeki günlerde bu işçilerin birer ikiser işten atılacağı söyleniyor.

Teksis üyesi Sancak Tül işçileri grevlerini Şeker Bayramında da sürdürdüler. 1488 işçi 14 Şubat 1978 tarihinden bu yana patron Murat Bayrak'ın her türlü baskısına direnerek mücadeleyi elden bırakmıyor. Sancak Tül işçileri haklı ve haklılar. Ta ki Murat Bayrak'a dize getirinceye kadar grev silahını kullanacaklar...

Bayramı 7 bine yakın işçi grevde, 30 bin işçi ise direnişte geçirdi

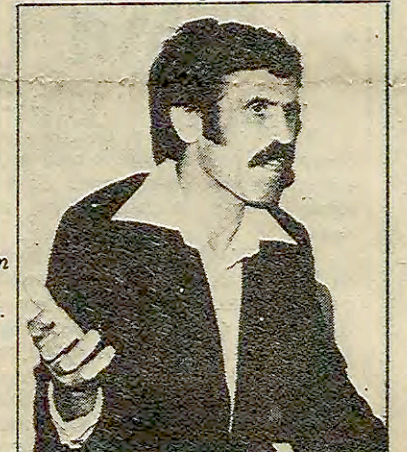
Şeker Bayramını 70 işyerinde 7 bine yakın işçi grevde, 9 işyerinde 30 bin işçi ise direnişte geçirdi. Bu arada lokavt uygulanan işyeri sayısının da 9 olduğu saptandı. İki büyük işçi konfederasyonuna bağlı sendikalar tarafından uygulanan grevlerin en eskisinden, DISK'e bağlı Dev Maden-Sen'in Sivas Başer Madencilik işyerinde 29 Mart 1978 tarihinden bu yana sürdüğü grev olduğu öğrenildi. Öte yandan grevler içinde işçi sayısının en fazla olduğu işyeri, 1488 işçi ile İstanbul Sancak

Tül Sanayi. Teksis sendikasına bağlı işçiler Sancak Tül'de 14 Şubat 1978'den beri grevdeler. Halen 9 işyerinde direnişler ise 30 bine yakın işçiyi kapsıyor. Bunlar içinde en çok işçinin direnişte olduğu işyerleri Türkiye Elektrik Kurumuna ait, Tes-İş Federasyonu tarafından TEK işyerlerinde uygulanan direniş son günlerde başlatılan bir eylem. Yine İlan İlaç Fabrikasında 120 işçiyi kapsayan direnişte bu özellikle. Diğer direnişteki işyerlerinden bazıları şunlar: Sivas Kutubas İnşaat şirketi, Kocaeli Gürsan Fabrikası, Divriği Kutubas işyeri,

TKİ Orta Anadolu Linyit İşletmesi ve Kocaeli Belediye. Diğer yandan lokavt uygulanan 9 işyerinin adları da şöyle: Isparta'da İstaş İplik Fabrikası, İstanbul'da Demir Ticaret Sanayi, İzmir'de Cam Linyit Madencilik Şirketi, Bursa'da BP'nin Bursa ve Gemlik işyerleri, Aydın ve Muğla havalisi Maden işçileri Sendikası'nın yetkili bulunduğu Maden Ayıklama işyeri, Malatya'da Oran Un Fabrikası, Kayseri'de Tek Madencilik Şirketine ait Krom Maden Ocakı, İstanbul'da MSS Endüstri Şirketi ve Gaziantep'te Çiğir İsa Sanayi.

Verilen avansı az bulup iade etti diye VENÜS BANT SANAYİİNDEN BİR İŞÇİ 17. MADDEDEN ATILDI

İSTANBUL (ÖZEL) Topkapı Maltepe'de kurulu Venüs Bant Sanayi'de çalışan Hanifi İlhan adlı işçi, ödenen avansı az bularak almayı reddettiği için 17. maddeden işten atıldı. Lestik-İş Sendikası'nın üyesi olan Hanefi İlhan, gazeteye geleceği işten atılışını şöyle anlattı: "Avans ödeme zamanında 1000 lira avans verildiler. Bayram yaklaşıyordu. 1000 lira avans neye yetsin? Kira veriyorum, sadece makbuz borcu bulmuş 1000 lirayı. Bunun üzerine, gitmiş usula başına, dedim ki, 'bırak yüz lira daha avans veremez misiniz? Sıkışık durumdayım. İstediklerim para sadece değil. Hak ettiğim kendi paramdan istiyorum'. Ustabası olmaz dedi. Muhasebe bekledi de olmadı dedi. Ben de gitmiş patrona konuşmaya. Patrona 'ben 5 nüfus beşiyorum, birkaç yüz lira daha avans verilir misiniz?' dedim. Ayne şimdi size anlattığım

gibi anlattım ona. 'Hayır' dedi, kestirdi. Bunu üzerine ben de 1000 lirayı masasına üzerine bıraktım çıktım. Hiç veremeyin daha iyi dedim. "Ertesi günü işe gelmiş git başka tezgahta çalış diyorsun" dedim. Bunun üzerine bana çekimimi alıp gitmemi söyledim. Daha sonra öğrendim ki, 17. maddeden çıkışımı vermişler. Ben tekrar iş başı yapmak üzere fabrikamın önüne gittim, iş başı yapıp durdum. Ben de çıkışımı imzalamadım. "Bizim fabrikamın toplu sözleşmesine göre, bir işçi kendi çıkışını alması 30 gün, patron 13. maddeden çıkarırsa

35. gün tazminat öder. Bunların beni suçlu düşürüp 17. maddeden atmaya çalışmalarının sebebi ise, hiç tazminat vermemek. Avansı almış kabul etmemi 17. maddeden çıkış için sebep olarak göstermeye çalışıyorlar. Bir de verilen işte çalışmadı diye tutturmaya uğraşıyorlar. Anladığım kadarıyla, Hanefi ben iş başı yapmak için gittim, içeri bile almadılar. "20 günü aşkın bir zamandır boştaym. Olacak diye sonucu bekliyorum. Birçok defa sendikaya gittim. Sendika yöneticileri de ilgilenmiyorlar. Ama ben bu işin arasını aramaya kararlıyım. İşvereni mahkemeye vereceğim. 17. maddede işte böyle bir maddedir. Lestik gibi neyeye çeksen oraya uzar. Bu maddede patronların elinde silah olmanın karşılığıdır. Bir Avansı almış kabul etmedi diye bir işçi tazminatsız işten atılmaz. Bu haksızlıktır. Bu kanunusuzluktur."

Petkim-iş I Nolu Şube Kongresi 17 Eylülde yapılıyor

● Şube Kongresine iki listenin katılacağı tahmin ediliyor

İSTANBUL (ÖZEL) DISK'e bağlı Petkim-iş Sendikası 1 No'lu Şube Kongresi 17 Eylül günü Vatan Duşun Salonunda yapılıyor. Yeni dönem yönetim Kurulu ile Sendika Genel Kuruluna katılacak merkez delegelerin seçileceği şube kongresinde, şubeye 2000 civarında üye kullanabilecek 1979 yılı Haziran ayında toplanması gereken Petkim-

İş Genel Kuruluna 1 Nolu Şube'den 20 delegenin katılacağı tahmin ediliyor. 17 Eylül'de yapılacak olan Şube kongresinde bir şube ande yönetimde bulunan Ziya Özyavuz'un diğeri de bazı revizyonist grupların oluşturduğu iki listenin katılması bekleniyor. Şubeye bağlı tüm temsilciler, 11 Eylül tarihinde, fabrikalardan yönetime adaylığını koyacak işçileri saptamak ve merkez delegeliği için adaylıkları tesbit etmek üzere DISK'in Merter'deki binasında bir toplantı yapacaklar.

Diyarbakır'da cereyana kapılan iki inşaat işçisi ölümle pençeleşiyor

DIYARBAKIR (THA) Diyarbakır'ın Şehitlik semtinde 5 katlı bir binanın su tesisatı döşeyen iki işçi binanın üzerinden geçen yüksek gerilimli enerji hattına kapılarak ağır yaralandılar. Kardeş oldukları bildirilen iki işçinin vücudlarının tamamen yamık içinde kaldığı ve ölümle pençeleştikleri belirtildi.

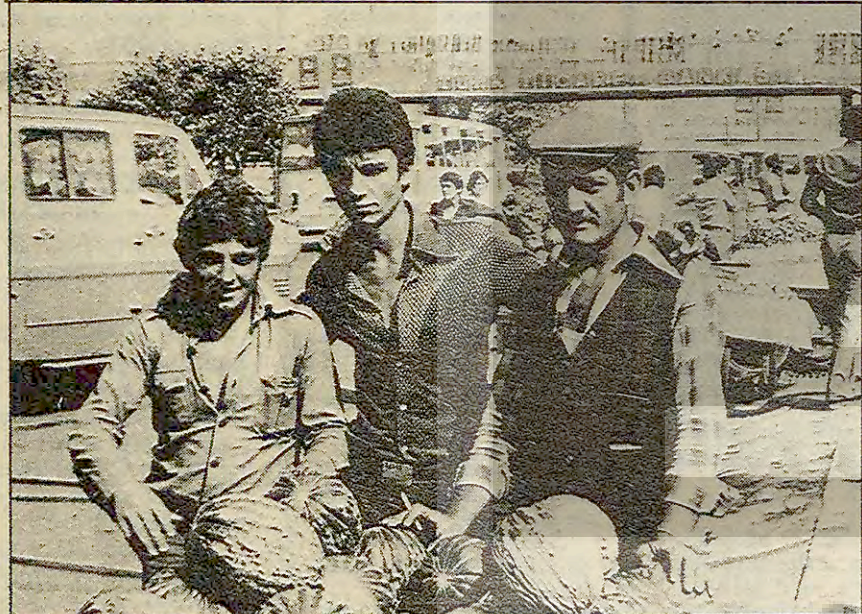
Adem Erdem ve İhan Erdem adındaki kardeş işçiler ağır yaralı olarak tedavilerinin yapılması için Ankara'ya gönderildiler. Bu arada Diyarbakır İnşaatçılar ve Yağlıbovacılar Derneği bir açıklama yaparak kazaya neden olan inşaat sahibini tedbir almadığı için protesto etti.

İssizin mesleği: Seyyar satıcılık

İstanbul'daki seyyar satıcılar yetkililere sesleniyor:

"Madem bir iş gösteremiyorlar, bizi rahat bıraksınlar"

Biz ekmek peşindeyiz, onlar da zabıtaları üstümüze sürüyorlar. Üstelik, Kürdüz diye daha fazla baskı yapıyorlar

Nizamettin, Resul ve Hayrullah da onlardan biri. Bu yoksul emekçiler ordusundan üç kişi. Hayatları, gelecekları dört tekerlekli bir seyyar arabanın gelireceği kazaanca bağlı.

Bele diye zabıtalarmın çıkardığı zorluklar. Biz zabıtalara karşı değiliz. Onlar da bizim gibi emekçi. Ama bu düzen onları bizim üstümüze koyuyor. Üstelik, Kürdüz diye daha fazla baskıyla karşılaşıyoruz."

Harullah Karatay da sorunlarını şöyle anlatıyor: "Biz sokaklarda her türlü hakarete, saldırıya ve hatta saldırılara maruz kaldığımız halde çalışmak zorundayız. Çalışıyoruz. Çünkü akşam yiyecek ekmek bulmak, karnımızı doyurmak mecburiyetindeyiz. Zabıta bize para cezaları yazıyorlar."

Bu cezaları nasıl ödeyelim? Halka ucuz mal sattığımız halde engeliliyorlar, baskı yapıyorlar."

Resul Şensiz'in ise 4 çocuğu var. O da aynı sorunlara değiniyor ve şöyle konuşuyor: "Şiirt ten ailemi bırakarak borçlarımı ödemek için buraya geldim. Şimdi de param olmadıktan geri dönmeyorum. Biz çalışmak istiyoruz. Madem bize çalışacak halde çalışmak zorundayız. Çalışıyoruz. Çünkü akşam yiyecek ekmek bulmak, karnımızı doyurmak mecburiyetindeyiz. Zabıta bize para cezaları yazıyorlar."

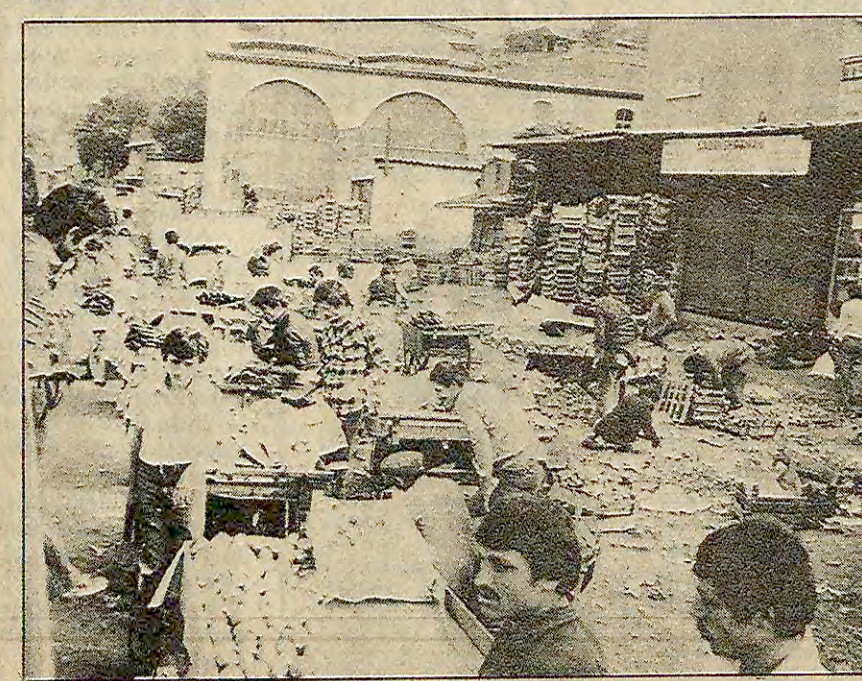
Daha nice Resul'er, Harullah'lar ve Nizamettin'ler İstanbul sokaklarında seyyar satıcı-

YILMAZ SENEMOĞLU

İstanbul 4 milyonluk koskoca bir kent. Bu koca kente gelen her otobüs, her tren yüzlerce insanı milyonlarca girdabına bırakır. Sonra bu Doğu'nun, Güney'in, Karadeniz'in ve nice adı sana bilmiyemeyen Anadolu köylerinin yoksul emekçileri insan denizinin ortasında ekmek derdine düşer. Bunların kimi gurbetçidir, kimi kalıcı. Bu işsizlikte kolay değildir İstanbul'un kahraman emekçisi. Kimi inşaatlarda iş tutar, kimi sırt hamallığından işe girer. Kimi de memleketleriyle birlikte bir basit arabanın peşinde seyyar satıcılığı başlar. Sokaklarda, caddelerde, iskelelerde, meydanlarda seyyar arabasının üstüne koyduğu 70-80 kilolu meyvenin ve sezenin kazancıyla karnını doyurur.

Gel gör ki, ekmek aslanın ağzında! Seyyar satıcı esnafın başında türlü türlü dert dolandır. Hâl ağaları ve Belediye bu insanların ekmekindeki "el", üzerindeki "baskı"dır. Özellikle Belediye zabıtalı ile seyyar satıcı emekçiler arasında bir kovalamacıdır sırım gider. Bir mücadele dir bu. Seyyar satıcıların ekmek mücadelesi!

Sorunları ve mücadelelerini seyyar satıcıların ağzından dinleyelim. Nizamettin Bağır şunları anlatıyor "İstanbul'a Şiirt ten bulmak umuduydu. İş bulamayınca, seyyar satıcılık yapıp yaşamaya çalışıyorum. Tabi bu işin bir çok sorunu var. En başta

Hal önünde seyyar satıcılar arabalarını düzenliyorlar. Biraz sonra işe çıkacaklar. İşsizlik mesleğinin bu emekçileri biraz sonra sokaklara, caddelere, meydanlara dağıtacaklar. Eğer başlarına bir iş gelmez, zabıtanın eline düşmezse akşama boğazları doycak. Belki bir kenara üç-beş kuruş bile oriklircekler. Arkalarında biraklıklarına göndermek için...

BAYINDIRLIK BAKANLIĞI KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDEN:

1- Eksiltmeye konulan işler	Keşif bedeli Lira	Geçici Teminat Lira	Eksiltme Tarih, gün ve saati	Müracaat Son günü
1) Trabzon-Maça (II. kısım) yolunun yaklaşık km. 19+218-32+068 kesiminde yapılacak "Tevsiye, sanat yapıları, üstü yapı vs." işleri.	87.000.000	2.623.750	2.10.1978 P.tesi 15	22.9.1978 Cuma
2) Silvan-Halabadi-Haydarköprü 11.Bl.Hd. (II. kısım) yolunun yaklaşık km. 0+094-13+628 G/154754 13+640 kesiminde yapılacak "Tevsiye, sanat yapıları, üstü yapı vs." işleri.	119.000.000	3.583.750	3.10.1978 Salı 15	25.9.1978 P.tesi
3) (Sohan-Muş) Ayr. Mercimekkale-12 Bl.Hd. (II. kısım) yolunun yaklaşık km. 28+000-54+931 kesiminde yapılacak "Tevsiye, sanat yapıları, üstü yapı vs." işleri.	52.000.000	1.573.750	4.10.1978 Çarş. 15	26.9.1978 Salı
4) Erziç-Adilcevaz-Tatvan (III. kısım) yolunun yaklaşık km. 81+524-87+966 G/84476 112+502 kesiminde yapılacak "Tevsiye, sanat yapıları, üstü yapı vs." işleri.	91.000.000	2.743.750	5.10.1978 Perş. 15	27.9.1978 Çarş.
5) Kutahya Azot Sanayi İlca yolunun yaklaşık km. 8+700-22+052 kesiminde yapılacak "Tevsiye, sanat yapıları, üstü yapı vs." işleri.	70.000.000	2.113.750	6.10.1978 Cuma 15	28.9.1978 Perş.
2- Yukarıda yazılı işlerin eksiltmeleri, Ankara'da Genel Müdürlüğümüz Sitesindeki Yapım Dairesi Başkanlığı odasında hizalarında yazılı tarih, gün ve saatlerde kapalı zarf usulü ile yapılacaktır.				
3- Eksiltme dosyaları; Vezneye yatırılacak 50.- şer lira bedele ait makbuz mukabilinde Genel Müdürlüğümüz Keşif ve Şartname Fen Heyeti Müdürlüğünden alınacaktır. (Yeterlik Belgesi müracaattan önce eksiltme dosyası almak şarttır.)				
4-a) Yeterlik Belgesi alabilmek için: İsteklilerin en geç yukarıda yazılı işler için ayrı ayrı tesbit edilmiş olan müracaat son günü mesai saati sonuna kadar birer dilekçe ile Genel Müdürlüğümüze müracaat etmeleri, (Müracaatta Genel Evrak kaydı tarihi muteberdir.) dilekçelerine; (B) grubundan en az bu işlerin keşif bedelleri kadar müteahhüdük karnesinin aslı veya Genel Müdürlüğümüz Yeterlik Belgesi Komisyonu Başkanınca tasdik edilmiş örneğini, eksiltme dosyasındaki örnekler uygun; (1- Yayıncı aracılığıyla bildirisi (Ana inşaat makinalarının müteahhidi ait olması, bu makinaların kendisine ait olduğunu tevsik eden ve ihale yilmda geçerli olan amortisman defterlerinin noter tasdikli suretlerinin bildirilmesi eklenmesi şarttır. Bu makinaların halen bulundukları yerlerin adresleri açık ve kesin olarak bildirilecektir.), 2- Mali durum bildirisi 3. Banka mektubunu, 4. Teknik personel bildirisi, 5. Taahhüt bildirisi (Müteahhidin son beş yıl içinde yaptığı işleri gösteren bir liste bildirilmesi eklenmektedir.), 6- İsteklilerin noter tasdikli; gerek tek kişi olması halinde imza sirküleri, şirket olması halinde şirket sirküleri, 7- İşyerini görüp tetkik ettiklerine dair işin ait olduğu Karayolları Bölge Müdürlüğünden alınmış tasdikli bir belgeyi, 8- Vekaletnameyi-gerekiyorsa) eksiksiz olarak ekleyip bu işler için yeterlik belgesi almalı, (Her iş için dilekçelerine ayrı belgeler bağlanacaktır. 1,2,4 ve 5 de yazılı belgelerin bizzat müteahhit tarafından imzalanması şarttır. Vekaleten imza edilenler geçerli sayılmaz. Yeterlik belgesi için telgrafta müracaat kabul edilmez.)				
b) Eksiltmeye girebilmek için: İsteklilerin 1978 yilına ait Ticaret ve Sanayi Odası belgesi ile şirketlerin; sözleşmeye esas ilk ilah tarihinden sonra alınmış hali faaliyet belgesi, noter tasdikli imza sirküleri veya şirket sirküleri, Genel Müdürlüğümüzden alınacak yeterlik belgesi ve usulü dairesinde, yukarıda yazılı her iş için hizasında gösterilen miktarda geçici teminat vermeleri, (Teminat mektup olarak verildiği takdirde bu mektupların müddetsiz veya son müracaat gününden itibaren en az üç ay müddetli ve Maliye Bakanlığının 12.11.1956 gün ve 29745/1723 sayılı tammimine uygun olmaları.)				
5- İsteklilerin eksiltme şartnamesinde verilen izahat dairesinde hazırlanacakları teklif mektuplarını eksiltme günleri saat onördre kadar makbuz mukabilinde Komisyon Başkanlığına vermeleri lazımdır. Postada olacak geçimeler kabul edilmez. Keyfiyet ilan olunur.				

Finalde Küba takımı Japonya'yı 3-0 yendi ve kupayı aldı. Maçın setlerini Küba 5-6, 15-9, 15-10 kazandı.

Izmir'in kurtuluşu-9 Eylül'ün 56. yılı

EGE'DE İLK DİRENENLER (1)

AHMET ŞUKRU
BÜYÜK

Sömürîye zulme karşı mücadelelerle dolu bir tarihe sahip olan, yiğit Anadolu halkı emperyalistlere boyun eğmez. Tarih boyunca zorbalarm önünde eğilmeyen, halkımız emperyalist işgalçilere karşı da, kanı canı pahasına mücadele etti. Onununu, varlığını, bağımsızlığını korumak için, yurdunu işgalcilere bırakmamak için canını dişine takmış, direndi. Efele, zeybekler, aydınlar, yoksul köylüler, yurtsever subaylar, yaşlı analar, gençlik kızlar hep birlik oldular. Çarpışmadan, direnmeden bir karış toprağı bile emperyalistlere bırakmadılar.

1919 yılında Almanlarla birlikte Osmanlı orduları da yenildi. İtilaf emperyalistleri ile 1918 Kasımında Mondros mütarekesinin imzalanmasından sonra Anadolu'nun işgaline başlandı. İngiliz, Fransız, İtalyan emperyalistleri ile başta İngilizlerin kışkırtarak, destekledikleri Yunan işgalcileri Anadolu'nun dört bir yanından istila hareketine başladılar.

Mütarekenin hemen ertesiinde, İtilaf ve Terakki'nin işbirliği yöneltti. Hükümetin yerine geçen İngiliz işbirlikçisi Hürriyet ve İtilafçıların, bütün bu işgal girişimleri karşısında kulları bile kırdıramıyordu. Hükümetin İngiliz uşağı sadrazamı Damat Ferit, İngilizlerle gizli anlaşmalar imzalıyor, halkta yükselen direnme ateşini bastırma-ya çalışıyordu.

Anadolu'nun yiğit halkı emperyalistlere boyun eğmez...

Sömürîye, zulme karşı mücadelelerle dolu bir tarihe sahip olan yiğit Anadolu halkı emperyalistlere boyun eğmez. Tarih boyunca zorbalarm önünde eğilmeyen, halkımız emperyalist işgalçilere karşı da, kanı canı pahasına mücadele etti. Onununu, varlığını, bağımsızlığını korumak için, yurdunu işgalcilere bırakmamak için canını dişine takmış, direndi. Efele,

Izmir Müdafaa-i Hukuku Osmaniye Cemiyetinin ilk büyük kongresine katılanlar.

Izmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye cemiyetinin kuruluşu

Emperyalistler mütarekenin ardından işgal hazırlıklarını sürdürürken, oğumsızlığını ve yurdunu korumaya kararlı olan Ege halkı da direniş ha-

zırklarına girişti. İzmir'in yurtsever aydınları sık sık bir araya gelerek, işgale karşı ne-ler yapmak gerektiğini tartışıyorlardı. İzmirli-ler gözdegi vermek, işgal sırasında direnecek güçleri yitirmek amacıyla, Mondros mütarekesinin hemen ardından 6 Kasım 1918 günü İzmir limanına bir İngiliz

monitörü geldi. Monitor limana girerken, birkaç Türk aydını da 1. kordondaki Sporting Kulübü'nün balkonundan izintü içinde limanı seyrediyorlardı. Bunlar, Moralizade Halit ve Nail Beyler ile Mahiye Müfettişi Menemhizade Muvaffak. Emekli binbaşı Hüseyin Lütfi, İtibar-ı Milli Bankası İkinci Müdürü Abdurrahman Sami Beyler idi.

Bir avuç Türk aydını görünüşte yemek yiyorlardı. Bunlarda Ege'deki birçok yurtsever gibi İzmir'in geleceği için ne kadar karanlık emeller besledikleri görünüyordu. Bu ilk toplantıları de-ğildi. Daha önceleri de, bazen Moralizade Halit Aya Yorgi Caddesindeki ticarethanesinde, bazında Sporting Klüp'te toplantılar. Toplantıların konusu, emperyalistlerin İzmir üzerindeki emellerine nasıl karşı ko-nulacağı idi.

Şimdiki toplantının da konusu aynı idi. İngiliz savaş gemisine baka baka aynı meseleler tartışılıyor, Nail Bey'in ağa-beyi Moralizade Halit Bey:

"Beyler, hâlâ boş konuşmalarla vakit geçirecek miyiz?.. Bu gündün tezi yok bir cemiyet ku-

rup İzmir'i işgalcilere karşı savunmak için elimizden gelen gayreti gösterelim..." dedi. Ve hemen oracıkta, "İzmir Müdafaa-i Hukuk" adı uygun bulunarak, Ege'nin, ulusal direniş için çağışacak ilk örgütü gayri resmi olarak kurulmuş oldu.

Emperyalistlerin yurdumuzu adımlarını attıkları gün ilk direnme kıvılcımları da parlamıştı.

Örgüt kısa bir süre sonra "İzmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye Cemiyeti" adı altında resmen kuruldu.

Izmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye Cemiyeti'nin Büyük Kongresi 17 Mart 1919 günü toplanarak çağrıldı. İzmir'de parlayan işgale karşı direnme ateşi giderek büyüyor, bütün Ege'ye yayılıyor. İzmir 1. Beylerdeki Milli Sinema'da toplanacak olan kongreye Batı Anadolu'nun çeşitli il ve şehirlerinden 37 müfetti ile 37 belediye başkanı katılacaktı. Ayrıca kongreye illerden dört, ilçelerden de iki halk temsilcisi çağırılmıştı.

Büyük Kongre için hazırlıklar sürerken, 13 Mart Perşembe günü, Türk Ocakları tarafından düzenlenen toplantıya binlerce İzmirli katıldı.

Frenk mahallesindeki İzmir Tiyatrosu, "İzmir ve Aydın vilayetlerine... ecnebi hakimiyeti giremez..." diye haykırarak, ağzına kadar dolu idi.

Türk Ocakları murahhası Vasıf Bey'in işgali reddeden bir konuşma yaptığı toplantıdan sonra, İtilaf emperyalistlerine gönderilmek üzere bir protesto metni hazırlandı. Protesto metninden, kan, can pahasına olsa dahi bu yurdun bir karışının bile emperyalistlere terk edilmeyeceği anlaşılıyordu.

"...Türkler, memleketlerinde başka bir hakimiyetin hükümlerine olmasın katiyen kabul etmemeye bütün kuvvetleri ile azmetmişlerdir."

Bu toplantıdan üç gün sonra 17 Mart 1919'da toplanan İzmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye Cemiyetinin Büyük Kongresi de aynı şekilde işgale karşı direnme kararı aldı. İki gün süren kongreden sonra şehirlerine dönen yüzlerce delege, bütün Ege'de Redd-i İlhak Cemiyetleri kurmaya başladılar. Direniş için milis kuvvetlerinin oluşturulmasına çalıştılar.

Izmir'in işgal edildiği gün, düşmana ilk kurşunu sıkacak olan yurtsever gazeteci Hasan Tahsin, günlerde halkın içinde alevlenen emperyalistlere karşı mücadele ateşini artırmaya çalışıyordu...

Hasan Tahsin, "Hukuk-u Beşer" gazetesinde 19 Şubat günü "Namus Uğrunda" başlığı ile İzmirli-lerin, Ege-lerin emperyalistlere haykırışlarını yazıyordu:

"...328 (1912)den beri üzerimden masum kanların izi kaybolmayan singüleri ile yetimlerin, yavrusuz kalınış anlarını, sakat ihtiyarların ızdırıp yankılan dağalan toprakları ile geleceklemliş. Korkunuruz, gelsinler..."

"Fakat asla unutmam ki, Türk ölmedi yaşıyor... Ve burayı veremeycek. Veremeyen isteyecek kuvvetle paylaşılmak kolumuz var. Hatta silahlarımız olmasa bile. Direnen ruhumuzla, çok-kun kanlarımızla, hararetili vicdanımızla, sökül-meyen dişlerimizle bu ilkeyi savunacağız..."

Damat Ferit ingilizlerle kol kola...

Izmir'de halk yurdunu dişiyle tırnağıyla savunma-ğa and içerken ve onun Sadrazamı Damat Ferit ne yapıyorlardı? Onlar da boş durmuyorlardı.

Yükrelerindeki bağımsızlık damarları nasır tutmuş, ulkeleri emperyalistlere sarkarak elleri bile titremeyen, bir kışilerde kader birliği ettikleri

efendileri ile birlikte, halkın bağımsızlık mücadelesini bastırmaya çalışıyorlardı. İstanbul hükümeti yurdunu emperyalistlere karşı savunmak için öne çıkaranları, öldürmek amacıyla "Anzavur İsyanı" gibi gerici provakasyonlar tertipliyordu.

Halkı uyutmak, işgale boyun eğdirmek için Ege'ye, Anadolu'ya he-yetler yolluyordu.

Damat Ferit, Abdülhamit'in oğlu Şehzade Abdurrahim başkanlığında bir "Heyet-i Nasheda" (Nasihat Heyeti) kurdurarak Ege'ye gönderdi.

Nisan 1919 ayının son günlerinde yola çıkan nasihat heyeti, İngilizlerin isteği üzerine, "Ege'deki Türklerle, Rumlarla iyi geçimeleri, Rumlarla zulüm etmemeleri" nasihatında bulunacak, halkı emperyalist işgale karşı direnmekten vaz geçirecekti.

Balkesir'i, Manisa'yı, İzmir'i dolayan heyete halk ragbet etmedi. Şehzade'yi 25 Nisan 1919 gün Manisa istasyonunda işgalcilerle işbirliği yaptığı için halkın "Hüsnüya'dis" adını tak-tığı Mutasarrıf Hüsnü ile onun okullardan toparlayıp getirdiği çocuklar karşıladılar.

Şehzade, İzmir'de de halkla konuşamayınca, Buca'daki Piskopos'a ziyarete giderek, emperyalistlere güven vermeye çalıştı.

29 Nisan 1919 günü Aydın'a gelen Şehzade ve beraberindeki heyet, burada dersini alınca, daha fazla yer dolaşmadan gezisini kısa kesme zorunda kaldı.

Şehzade Abdurrahim, Halifenin temsilcisi olarak bildirildiği halde Aydın'da indiginde kendini karıştıranlar arasında hiçbir din adamını görmedi. Sebebinin sordugunda da Sultanı Mekke'de Muallimlerden Esat Hoca (İleri)'nin, şehirdeki din adamların üzerinde büyük bir nüfusunun olduğunu, Esat Efendinin de işgale karşı direnmesinden yana olduğunu bunun için Şehzade'yi istemediklerini öğrendi. Şehzade Abdurrahim dehşete düştü, hemen Esat Hoca'yı evinden yakala-tıp getirtti. Neden kendisini karıştırmaya gelmediğini sordu.

Esat Hoca'nın, sakince ve büyük bir cesaretle verdiği cevap halkın ba-

Izmir Müdafaa-i Hukuku Osmaniye Cemiyeti kurucularından Nail Morali.

Kuruculardan Halit Morali.

gımsızlığı ve yurdunu emperyalistlere bırakmak için her şeyi göze aldığı gösteriyordu.

"Efendi! Hazretleri, sebeb-i teşrifinizi bildiğimiz için istikbalinize varmadık. Bizim nasihat ihtiyacımız yoktur. Hristiyanlarla iyi geçinmediğimizi kim söyler?"

Nasihatı bizlere değil, bizi öldürmeğe çalışan zümreye vermelisiniz."

Izmir, işgale hayır diyor

Uzun süreli kulaaktan kulağına ulaşan ve İzmirli-lerin içini sılatan aynı zamanda da halki kinlen-diren işgal haberi artık 14 Mayıs 1919 günü öğleden sonra kesinlik kazandı.

Herkes bir tarafa koş-turuyor, çabalyor, didi-niyordu. İzmir işgal edil-yordu ve bu halk sessiz kalamazdı...

Bu arada, Vali İzzet-tin Bey'e, Ali Nadir Paşa'nın ise üzerlerine ölü toprağı serpilmişcesine hareketsizdiler. İzmir halkının içini yakan ateşin zerrisi bile onlarda yoktu. İşgal kabulülmüşler miskin miskin şehri işgalcilere teslim etmeyi bekliyorlardı.

Fakat İzmir, sessiz se-dasız İzmirli-lerin, yiğit gençlerin kanları cüm-nemeden işgal edile-mezdi. Valilerin, Paşaların, Ağaların aksine İzmir'e sahip çıkan halk kararlıydı ve elinden ne gelsinle yapacaklardı.

Izmir İlhak-ı Red Heyeti-i Milliyesi hemen toplanarak, o gece bir miting düzenlenmesini

"Artık kendini göster. Tekmil kardeşlerin Maşatlık'tadır. Oraya yüzbinlerle toplan..."

Bu sana düşen en büyük vazifedir. Geri kalma. Hüsrana ve nekbet faide vermez. Binlerle, yüzbinlerle Maşatlık'a koş ve Heyet-i Milliye'nin emrine itaat et..."

İlhak-ı Red Heyeti-i Milliyesi Binlerce İzmirli, deniz kenarından hafif bir me-yile uzanan Maşatlık te-pelerinde toplandı. Ya-maçlarda ırlı ufaklı binlerce ateş yakıldı. Lima-na hakim durunda olan bu tepelerde yakılan ateşler, limandaki İtilaf donanmasının gemilerinden de görüli-yor ve onlara İzmir'in sapsız olmadığını, İzmir halkını cüm-nemeden şehrin işgal edilemeyeceğini hatırlatıyordu.

Yakılan çoban ateş-lerinin yan karanlığın-da, Müftü Rahmetullah Efendi, Vasıf (Çınar) Bey, Mustafa Necati Bey ve Hasan Tahsin Recep konuşmalar yapı-lıyordu

Hasan Tahsin tekrar halkı direnmeğe çağır-dı. Bütün gece Maşatlık tepesinde kalan halk gün yavaş yavaş ışıma-ya başlarken aşağıya in-j-yordu

"Propaganda birliği burada çok kalmayacak," sözleri iyi kalpli ihtiyarı kalbinden vurmuştu

Tien sessizce düşündü: Propaganda birliği Sekizinci orduya mensuptu. Sekizinci ordunun üçüncü taburu köye geldiğinde beş asker onun evinde kalmışlardı. Her gün avluya sipirler, odun kır-larları. Onların kötü insanlar olduğunu iddia et-mek şüphesiz büyük bir yalan olurdu. Gerçi propa-ganda birliğinin gelişine sevindiyi göstermeye cesaret edemiyordu, ama onlar hakkında kötü ko-nuşmakta elinden gelmezdi. Bu yüzden sözlerini dikkatle tartarak cevap verdi:

"Bay Liu'nun bununla ne kastettiğini anla-yamadım. Benim gibi fakir bir köylü propaganda birliğinin iyi mi, kötü mü olduğunu ne bilirim?"

Han Lao-liu cevabı duyulmazlıktan gelecek devam etti:

"Şimdi propaganda birliği burada olduğuna göre, bayağı yürekliymiş olmalısın, ha?"

"Bay Liu benimle eğleniyorsan, Propaganda bir-liğinin askerleri benim ne akrabam, ne tanışım olur..."

"Şimdi sana bir şey söyleyeyim" diyerek ihtiyarın sözünü kesti Han Lao-liu ve ona keskin bir bakiş fırlattı. "Propaganda birliği burada çok kal-mayacak. Merkezi ordu yakında nasıl olsa imaağı geçer. Silahlarına ve tabancalarına güvenip ayı gibi ortaklık dolayan bir heriflere sakin uyuyam deme. Zamanı gelince bunlar tilsimli çizmeler de giy-seler buradan kaçamayacaklardır. Biz eski kom-sunuz, öyle değil mi? Seni hiç sıkıntıda bırakır mıyım ben? Eğer arazimi hâlâ kiralamak istiyor-san..."

Burada duraklayarak Tien Van-shun'a yan yan baktı.

"Propaganda birliği burada çok kalmayacak," sözleri iyi kalpli ihtiyarı kalbinden vuruştı. Zaten onun da en büyük endişesi, onların fazla kal-mayacaklarıydı. İhtiyarlık ve kederden kırışmış alında ter tanecekleri, gökyüzündeki yıldızlar gibi ışıdıyordu.

Toprak ağası sözlerine devam etti: "Eğer gele-ekte de başına bir iş gelmesin istiyorsan, onlara uyma. Sana bir şey soracak olurlarsa, bırak iste-dikleri kadar sorunsunlar. Sen hiç bir şey bilmiyor-sun, hiç bir şey, anlaşıldı mı?"

Han Lao-liu ihtiyarı biraz daha yaklaşıp yan yan baktı.

"Çok uzun zamanlardan beri seninle birlikte yaşıyoruz. Onlar gidici, biz kalıcıyız. Kazanın kenarına değmeyen keçe olur mu? Gün gelir, yine birbirimizin eline bakarız, unutmaz."

Aslında Han Lao-liu, Tien Van-shun'a kız hak-kında konuşup birkaç avutucu söz söylemeyi kur-muştu. Ama biraz düşündükten sonra bu nazik ko-nuya hiç değinmemeyi daha akıllıca buldu. Tien'in düşünceleri ise zaten kızındaydı, hafızladıkça kalbi kasiyordu. Ne korkunc bir ölmüş ölmüşü! İhtiyarın gözlerine yaşlar doldu, dudakları ılıyordu. Kalbini tımalayan kederini bütün gücüyle bastır-maya uğraştı. Tien Van-shun'un düşüncelerini oku-yan Han Lao-liu sözük bir sesle konuştu:

"Ama sen kendini yeterince küznaz buluyor-

CU LI-PO Çin Toprak Devriminin Romanı 6

san, benim tavsiyelerime kulak asmayabilirsin ta-biri. Git öyleyse, git te propaganda birliğine yaran. Haydi git, ne duyuyorsun? Bakalım el mi yaman, bey mi yaman!"

Han Lao-liu sol kolunu havada sallayarak sözle-rine ekledi:

"Hele bir o duruma gelelim, ha!"

Bu "ha!" sözü Tien Van-shun'un kafatasında uzun müddet uğuldaydı durdu.

Avluda tekrar bir ses çıldırdı:

"Bay Liu evde mi?"

Toprak ağası ses verdikten sonra misafirlerini karşılamak üzere ön odaya geçti. Az sonra iki ki-şiyile birlikte geri döndü: Birisi şışman ve birine iki adam. Han Lao-Liu yeşil gözlerinin bir bakışy-la ihtiyara derhal uzaklaşmasını işaret etti. Yeni gelenlerden şışmanın ismi Du San-fa'ydı, lakabı ise Du San-yen, yani iyi kalpli Du. Han Lao-Liu'nun yegenlerinden birinin kayınbabası olurdu. Za-yıfın ismi Tang Tien, lakabı Tang Cua-ze, yani eli uzun Tang'dı. Han Lao-Liu'nun yakın dostuydu.

Her ikisi de büyük toprak ağasıydı. Yuanmao-tun sakinleri bu üçlüyü "köyün üç büyük ailesi" diye isimlendirirdiler. Üç ailenin yalnız köy sınırları içinde ve imaağın kuzeyinde kalan toprakları, dar tarla şeritleri ve kireçli küçük topraklar hariç, bin dangdan fazla iyi araziye kapsıyordu. Kasaba-daki Fulyade-Kooperatifi (*) üç tarafından ortak olarak kurulmuştu.

İyi kalpli Du ve eli uzun Tang, gerek dış gör-nüşleri ve gerekse tavırları bakımından tamamen birbirlerinin ziddiydiler. Du sofu bir budist ve evine tuncan bir buda heykeli yerleştirmişti. Buna karşılık Tang, iyi ve kötü cinlere inanır ve evini ölümsüz bir kahverengi tilki sureti korurdu. Du'nun kadımları hastalanınca, hastalığı kaynar suyla vücutlarından kovarlar ve tapınaklarda dua ederlerdi. Tang Tien'in karısı ise, hastalanınca bir cinci çağırır ve kahverengi postlu bir putun önünde yerelele kadar eğilirdi. İyi kalpli Du, şış-manlığın yüzünden evinden dışarı bir kaç adım at-ma-ya soluk soluğa kalır, eli uzun Tang ise mümkün ol-duğu kadar, yoksulca giyinir ve cıva gibi yerinde duramazdı. Du San-fa fakirlere va-zeder, "Yalnız doğru yol nirvana- (***)ya götürür" derdi. Buna karşılık Tang ahbablarına şöyle yakındı: "Bu ölümsüz israfçılıklarıyla toprak sahibi ailede-ler kendi kendilerini mahvedecekler."

Du ve Tang propaganda birliğinin gelişini öğ-renir öğrenmez en kestirmeden Han Lao-liu'nun konanğının yolunu tutmuşlar ve sanki gözlemler-ki ayı, odada gelmişlerdi. İleri henüz girmişler-di ki, odada canlı bir faaliyet başladı. Han Lao-liu'nun odalığı, oğulları, yeğenleri ve karısı Han Li-şi, vızıl vızıl kaynaşan bir arı kovani misali iç odadan dışarıya taşmışlardı. Bütün büyük aile-lerdeki gibi, erkekler gezvelik ediyor, kadınlar arada bir kaç kelimeyle sözle karışıyorlardı. Han Lao-liu'nun en küçük oğlu, Tang Tien'in sırına tımanmış. sevinçle gıyayarak küçük yumrukla-

ryıla yumruklayıp duruyordu.

"Çabuk aşağı in, yumruklar!" diye inledi Tang. Han Li-şi uzun piposunu ağzından alarak çocu-ğu azadadı:

"Hâlâ inmiyorsun musun sen? Bak, amcan nasıl iniyor!"

İç odanın kapı perdeleri anksızın hafifçe kımıldadı ve son derece süssü iki genç kadın yüzü, odaya kaçmak bir bakiş attılar. Pamuk perdenin kar be-yazlığı arasında kıpkırmızı boyanmış dudakları pır pır parlıyordu. Bunlardan biri Han Lao-liu'nun kızı Han Ay-cen, diğeri ise geliniydi. Mançu zamanında sirup sürüşürerek Japon askeri polis-din yüzbaşı Sudetala'nın kollarında Karbin caddelerinde gezip tozadalardı. Tanışmadıkları erkek kalmamıştı orada.

Hava kararınca kadar hep birlikte söyleşti-ler. Sonra kadımlar ve çocuklar yatak odalarına çe-kildiler. Daha önce Han Lao-liu çiftlik kahyası Li Cing-san'a, bütün çiftlik hizmetkarlarının propa-ganda birliğinin askerleriyle konuşmalarının yasak olduğunu bildirmesini emretti karısına. Bilhassa domuz çobanı Vu Cia-fu'nun askerlerin yanına gitmesi kesin olarak önlenmeliydi.

"Eğer bu emre uymazsa, ahıra hapsedilecek," diye tehdit etti Han Lao-liu.

Emirlerini verdikten sonra, Du ve Tang'dan kır-mızı lake masanın etrafına oturmalarını rica etti ve tavandan sarkan büyük lambayı yaktı. Lamba-nın parlak ışıkları, duman mavisi çiçekli duvar kağıtlarını, kırmızı lake dolabı, Han Lao-liu'nun atalarının ruhları için yaptırdığı sandal ağacından tapınağı ve alacak sesle konuşan üç toprak ağasını aydınlatıyordu. Arada sırada Han Lao-Liu çiçek işlemeli perdeyi kaldırarak avluya bir göz atıyordu.

Gökyüzünde yıldızlar ışıdıyordu. Avlu sessiz ve boştu. Ortalıkta tek bir canlı gözüküyordu, tek ses çıkmıyordu. Üç adam gece yarısı kadar otur-dular ve ancak sabaha karşı saat ikide ayrılmaya karar verdiler. Han Lao-liu bir uşağı seslenerek iki tane ovalararak parlı parlı temizlenmiş el feneri ge-tirtti. Fakat üçü kısa bir müddet tartıştıktan sonra, fenerleri üşüylecek söndürdüler ve yine geri verdi-le. Sonra misafirler vedalaşarak ayrıldılar ve biri batıya, diğeri doğuya doğru gecenin karanlığına daldılar. Caddenin iki yanında köpek havlamala-rı duyuldu. Az sonra sustular. Horozların ilk ötü-süne kadar Han avlusunun ahırından ve tahta ambarlarından kazma kürek sesleri duyuldu. Saba-hın alacakaranlığında dört lastik tekerlekli bir ara-ba, sandıkları ve kenevir çuvalarla tıka basa dolu olduğu halde yola çıktı ve Batı kapısına doğru hızla uzaklaştı. Bir gün önce tekerlekleriyle Sun'un yüzüne, ellerine ve gömlegine çamur sıçratan aynı arabaydı bu.

(*) Fulyade-Kooperatifi. Toprak ağaları tarafın-dan ortaklaşa kurulan yağ değirmeni şirketi.

(**) Nirvana: Budistlerin inançına göre erişilecek son merhale, selamet.

(*) Fulyade-Kooperatifi. Toprak ağaları tarafın-dan ortaklaşa kurulan yağ değirmeni şirketi.

(**) Nirvana: Budistlerin inançına göre erişilecek son merhale, selamet.

Cemiyet üyelerinden Dr. Elthem Taşoğlu

İşgal boyunca gizli haber alma ör-gütünde çalışan Tahir Bor.

Yann: İşgal
günü ve ilk kurşun